

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunjajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 40 K, na $\frac{1}{2}$ strani 25 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 14. V Ljubljani, 31. julija 1903. Leto XX.

Obseg: Preskušnja strojev za košnjo, obračanje in grabljenje sena v Trnovem pri Ljubljani. — Streljanje in zavarovanje zoper točo. — Zvišajmo junčevino! — Pinola ali pinjela. — Solnčnica za seničjo krmo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Preskušnja strojev za košnjo, obračanje in grabljenje sena v Trnovem pri Ljubljani.

Kakor smo zadnjič nakratko sporočili, je priredila tvrdka Schneider & Verovšek (trgovina z železnino v Ljubljani) na dan občnega zbora c. kr. kmetijske družbe preskušnjo strojev za košnjo, obračanje in grabljenje sena, ki naj bi pokazala, kako porabni so ti stroji za delo. Ta preskušnja se je priredila ob 3 popoldne v Trnovem, na posestvu g. Počivalnika iz Ljubljane. Udeležilo se je precej družabnikov, vendar bi bila udeležba lahko obilnejša, če bi bilo vreme bolj ugodno in če bi se bila v

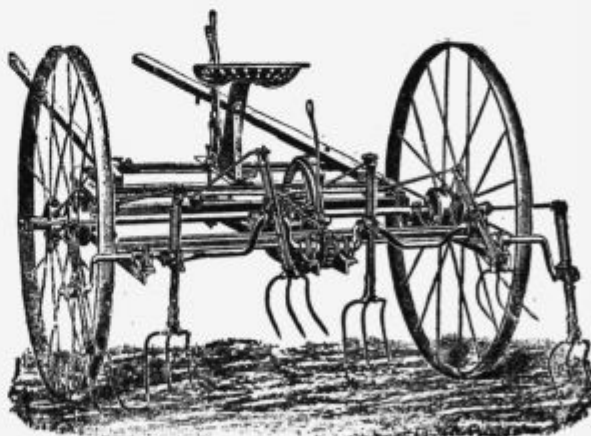
»Kmetovalcu« že prej naznanila ta preskušnja. Saj so preskušnje takih strojev zelo poučne, zanimive in spodbudne.

Posebno v sedanjih časih, ko primanjkuje delavnih sil, ko primanjkuje koscev, je postalo vprašanje o porabi takih strojev za marsikoga zelo važno in vsega uvaževanja vredno. Za spoznavanje takih strojev pa ni lepše prilike, kakor so ravno take preskušnje. Letos je tvrdka Schneider & Verovšek priredila prvič tako preskušnjo, želeli pa je, da se zaradi napredka prirejajo take preskušnje tudi v bodoče in da se že prej povabijo k

obilni udeležbi vsi oni, ki še zanimajo za stvar. Seveda je treba v takih slučajih skrbeti tudi za to, da se vse potrebno pravočasno pripravi.

G. Verovšek, ki je zastopal tvrdko pri tej priliki, je pokazal udeležnikom najprej stroj za košnjo trave. Ta stroj »Cormick« je ameriški izdelek in je

do danes najboljši, kar jih poznamo. Odlikuje se po svoji primeroma prosti sestavi in pa po tem, da se kosa med delom lahko ustavlja in, če treba, tudi više privzdiguje, kar je

Podoba 40.

Podoba 39.

važno, kadar se stroj obrača ali kadar je koso spraviti čez kake predmete.

Delo tega stroja je vsem navzočim ugajalo. Košnja je bila čista, lepo gladka in bolj enakomerna kakor z navadno koso. Tudi je šla hitro od rok. (Na ugodnem prostoru pokosi ta stroj za deset koscev.) Ugajala je tudi ta priprava, s katero je bilo mogoče koso nekoliko više ali niže dejati, da je bila košnja bolj ali manj čista.

Travnik je bil popolnoma raven. Pa tudi če bi ne bil tako raven, se lahko dela s tem strojem. Glavna stvar pa ostane, da je površje popolnoma očiščeno kamenja, krčin in mravljišč, kajti to so največje ovire za tako košnjo.

Cormickov stroj za košnjo trave nam kaže podoba 39. Ti stroji se izdelujejo v ameriški tvornici Mack Cormick v Šikagu.

Za tem strojem nam je gosp. Verovšek pokazal Cormickov stroj za obračanje krme, ki je najnovejšega sestava; kaže ga podoba 40.

Ta stroj je s svojim delom tudi ugajal vsem ndeležnikom. Obračal je pokošeno in v redih ležečo travo podobno, kakor jo obračajo grablje. Ta stroj obstoji iz 6 vil, ki se tako premičejo na skupnem vretenu, da prijemajo druge za drugimi pokošeno travo in jo obračajo nazaj. Prejšnji stroji za obračanje sena so bili v tem pogledu bolj pomanjkljivi, ker so krmo kvišku in celo naprej metali, vsled česar so se radi mašili. Ti novi stroji pa delajo tako popolno, da si boljšega dela misliti ne moremo.

Slednjič je g. Verovšek pokazal tudi Cormickov stroj za grabljenje sena (pod. 41.) Vrednost dela, ki ga opravlja ta stroj, se ni mogla prav pokazati, ker ni bilo nič trave, ozir. sena, za to pripravnega; vendar se je vsak lahko uveril, da je ta stroj po svoji sestavi vrlo dober za grabljenje. Močne redi zelene trave, ki je bila vrhutega premočena od dežja, seveda ni bilo lahko grabiti v večje zgrabke, ker je pretežka, a vkljub temu je vsak lahko spoznal dobre strani takega stroja, če primanjkuje delavcev.

Za preskušnjo tega stroja bo treba v bodoče na vsak način nekoliko osušene, oziroma suhe krme, da se bo mogoče o prednosti tega stroja prepričati tudi na delu samem.

Vsa preskušnja je trajala do 1/2 5 popoldne, na kar so se udeležniki razšli v zavesti, da bo še tu in tam treba poseči po takih strojih, če se bo hotelo krmo o pravem času spraviti. In to je tudi naša sodba. Za malega posestnika so ti stroji predragi, priporočajo se pa za imovitejše posestnike, ki imajo dosti travnikov, pa malo delavcev. Ti naj bi jih kupovali in prepuščali proti primerni odškodnini tudi drugim gospodarjem.

Kdor se zanima za ceno teh strojev, naj se obrne na tvrdko v Ljubljani. R.

Streljanje in zavarovanje zoper točo.

Odkar se je vršila mednarodna konferenca raznih od avstrijskega kmetijskega ministrstva preteklo leto v Gradec povabljenih učenjakov in praktikov iz vseh evropskih držav, je prišlo vprašanje o streljanju zoper točo na čisto drugačno stališče. Prej so namreč mnogi smatrali streljanje zoper točo za rešitelja vinstva, in redkokdaj je bilo dobiti v roke strokovni časnik, ki bi ne bil pretresal tega vprašanja. Vse upanje pa, ki se je stavilo v tako streljanje, se je precej omajalo vsled izjave gori navedenih zvedencev, tako da se dandanes o tem podjetju že nekako porogljivo govori in si nihče več ne upa s kakim poročilom na dan. Seveda vpliva to tudi na nižje sloje, in tako se sedaj v nekaterih krajih tudi navadni vinogradniki mnogo manj za to zanimajo, kar bo imelo za posledico, da to drago pod-

jetje v nekoliko letih popolnoma zaspi. Tudi podpisani se je izjavil za dvomljivi uspeh, toda le na podlagi dosedanjih poskusov, dodavši pa, naj bi se le-ti poskusi vsaj še 10 let sistematično nadaljevali.

Če se pomisli, koliko denarja so stale take naprave, gotovo ni previdno, če se kratkomalo opuste, še preden je praktična skušnja pokazala, ali je streljanje koristno, oziroma ali se izplača ali ne. Dandanes pač ne moremo še nič popolnoma gotovega trditi, ker glede koristi in nekoristi stojimo bolj ali manj na istem stališču kakor pred 6 leti, in to le vsled tega, ker se niso napravljali tako natančni poskusi, kakor bi se bili morali. Na gori navedenem shodu se je sklenilo, sistematično opremiti 3000 ha obsegajoč, toči najbolj izpostavljen prostor, in sicer z največjimi strelnimi pripravami, s topiči za 180 g smodnika in s 4—4 1/2 m visokimi nastavki. Ti poskusi bi se morali vršiti skozi 10 let in pod strogo kontrolo večšakov, nastavljenih od vlade. Želeti bi bilo, da se to obistini, kajti le na ta način bi bilo mogoče priti do pravega zaključka. Tako bi se dalo marsikaj popraviti; v neugodnem slučaju bi se pa občine obvarovale nadaljnjih stroškov za smodnik, strelce itd.

Čeravno so se izprva vsi vinogradniški krogi tako zavzeli za streljanje zoper točo, je vendar vsak inteligenten človek nekoliko dvomil o popolnoma zanesljivem uspehu takega streljanja. Tudi na Kranjskem so se koj izprva vsi v to poklicani krogi z vnebo poprijeli te akcije, toda le z ozirom na od zunaj došla poročila, dokler se ni to tudi v deželi sami preskušalo.

Kakšno stališče sedaj zavzemajo vinogradniki v drugih deželah, ni znano, ker se o tem skoraj nikjer nič ne piše; gotovo pa je, da se postopa tudi drugod, kakor pri nas na Kranjskem, enako kakor dosedaj. Dočim se je pri nas v začetku streljalo z veliko vnemo, se kaže sedaj zanje vedno manj zanimanja in tudi zaupanja, in nekatere občine so letos streljanje sploh opustile, in to zgolj radi stroškov, posebno pa, ker so se izdale tako stroge varnostne naredbe. Tudi strelci sami se opravljanju takega posla protivijo, deloma vsled nezaupnosti, večinoma pa, ker smatrajo, da so premalo plačani v primeri z odgovornostjo, z nevarnostjo in s trudom, ki ga imajo pri tem delu, posebno v onih občinah, ki svojih strelcev niso zavarovale.

Statistični podatki kažejo, da bi vendarle ne bilo umestno, streljanje kar enostavno opustiti, vsaj toliko časa ne, dokler se ne iznajde boljše sredstvo. Najbrž se bodo dosegle s streljanjem z raketi, ki se razpočijo šele v višini več sto metrov, boljši uspehi kakor s sedanji pripravi, ki v prav hudih, vetrovnih nevihtah nič ne izdajo.

Kaj in koliko se sme upati o uspehu streljanja, nam kažejo naslednji, od županstev izpolnjeni, svoječasno od deželnega odbora razposlani zaznamki. Od 823 naznanjenih neviht v raznih sodnih okrajih je padala suha toča v 20 slučajih (škoda velika), toča z dežjem v 84 slučajih (škoda znatno manjša), samo dež v 719 slučajih (brez škode), ali v odstotkih neviht 2.6 %, 10.2 % in 87.2 %. Streljalo se je v vseh 823 slučajih; če vselej pravočasno, ni mogoče trditi.

Ta števila sicer niso merodajna, vendar se na njih podlagi lahko misli, da sistematična uredba in

Podoba 41.

sistematično izvrševanje tega dela čeprav nevihte popolnoma ne prežene, jo pa vsaj nekoliko oslabi in tako večjo škodo zabrani. Kaj pomeni gledati črne, sumljive oblake, ki med bliskom in grmenjem krožijo nad lepo rastočim in z lepim grozdem obloženim vinogradom, to čuti le posestnik, posebno revež, ki se samo od tega živi. Kakor človek, ki se utaplja, sega po vsaki bilki, da bi si rešil življenje, tako bi se vinogradnik v hipu nevarnosti poprijel tudi najmanjšega sredstva, da bi se obvaroval preteče škode. Zakaj naj bi se torej ne nadaljevali poskusi s sredstvi, ki ne stanejo veliko, ki se pa o njih še ne more z gotovostjo trditi, da nič ne pomagajo. Saj se tudi pri poskusih v drugih strokah ne dosežejo takoj zaželeni uspehi, in se nadaljujejo desetletja, čeravno povzročajo ogromne stroške.

Ni se čuditi, če dandanes kmetovalca prevzema vedno večja mržnja do vsega na svetu in se v njem vedno bolj vzbuja misel, da bi se izselil, kajti stroški za vzdrževanje kmetijstva, posebno vinstva, so ogromni, ker je delavsko vprašanje postalo jako pereče, pridelek pa se vsled tuje konkurence težko spravljva v denar.

Ravno vinogradnika tlačijo največje skrbi od pomladi, ko začno trte odganjati, pa dotlej, dokler ne spravi grozda; a še potem se pridruži skrb, kako se bo iznebil vinskega pridelka. Če mu pa med letom še toča pobije, potem ni čuda, če začne sam nad seboj obupavati.

Le pri onem, ki je proti toči zavarovan, se take skrbi nekoliko zmanjšujejo, kajti v slučaju škode po toči mu plača zavarovalnica če ne več, vsaj toliko, da pokrije letne vinogradske stroške. Žal, da ni za po toči vsako leto najbolj prizadete in revne kraje nobene zavarovalnice, ki bi zavarovala te vinograde.

Ker utegne streljanje proti toči najbrž v kratkem popolnoma zaspiti, bi bilo pač umestno, kmetovalcem-vinogradnikom pomagati na drug način, kar bi se dalo najgotoveje in najlažje doseči z ustanovitvijo deželnih ali državnih zavarovalnic za zavarovanje proti toči z določbo, da se mora zavarovati vsak vinogradnik.

Fr. Gombač.

Zvišajmo junčevino!

Reja bikov prizadeva mnoge sitnosti in neprilike, posebno od tedaj, kar je v veljavi novi zakon za govedorejo. Sedaj mora biti vsak bik potrjen, da se lahko rabi za tuje krave. Tudi se sme spuščati na dan kvečjemu po dvakrat in bikorejec je dolžan spisovati poseben zapisnik o spuščanju bika.

To so zahteve, ki jih prej nismo poznali! Res je, da so te zahteve potrebne za napredek, a ravno tako je tudi istina, da nam te zahteve nalagajo nove sitnosti, nove stroške in novo delo, in da otežujejo na ta način vso rejo, zlasti še, če se pri izviševanju gori imenovana zakona postopa strogo.

K vsem tem neprilikam se pridružuje pa še ta okolnost, da se reja bikov v rokah malega posestnika pravzaprav niti ne izplačuje.

Pri velikem posestniku, ki ima poln hlev živine, se reja bikov izplačuje že zastran krav, če mu je ležeče na dobri zareji. V takih hlevih se tudi ne pozna dosti, koliko krme se porabi za bika. Kjer se redi toliko in toliko krav, tam se izlahka redi tudi po en bik.

Ves drugačen pa je položaj pri malem posestniku. Temu se pa ne izplača rediti bika zaradi domačih par krav, ampak njemu se mora reja izplačati s pomočjo junčevine, ki jo pobira od pripuščeni tujih

krav. To je njegov glavni dohodek, ki ga ima od reje bika.

Ta dohodek je pa po našem mnenju prepričel in v sedanjih razmerah nezadosten.

Naši gospodarji pobirajo od bikovega skoka še zmeraj po 40 do 50 kr., včasih celo samo po 30 kr.

Da se pri teh dohodkih reja bikov ne more povzdigniti, je več kakor umevno!

Na ta način nam daje bik težko 40 do 50 gld. dohodka na leto, če računamo, da je zaskočil 100 krav. Pa vzemimo, da jih je zaskočil 150 in da smo pr-jeli vsega skupaj 75 gld. Ali so pa to primerni dohodki za trud, za nevarnost in za sitnosti, ki jih imamo za rejo bika? Ali je stem dohodkom poplačana krma, ki se zanj na leto porabi? Nikakor ne! Če prav po malem računamo, stane njegova reja vsaj dvakrat toliko, in če mu privoščimo kaj boljšega, recimo ovsa ali kake druge močne krme, stane tudi po trikrat toliko. Pri tem pa ni strežba nič računjena. Ko bi hoteli uvaževati še stroške za delo in strežbo, potem bi nam reja bika v rokah malega posestnika pokazala še večje neuspehe.

V tem dejstvu tiči velika ovira, da z rejo bikov ne moremo priti naprej, kajti v takih okoliščinah se ne more nihče ogrevati za njo. Dokler se torej reja bika ne bo gospodarjem bolje izplačevala, toliko časa mora hirati in propadati in naj je zakon za povzdigo reje goveje živine še tako dober.

Pri sedanjih dohodkih, ki jih daje reja bika malemu posestniku, doprinaša on v resnici nekako žrtev v prid svojim bližnjim in oddaljenim sosedom, oziroma vsi svoji okolici.

Že večkrat se je zaradi tega naglašalo, da bi kazalo živinorejcem, ki se ukvarjajo z rejo bika, dajati kake nagrade. Kakor je ta misel lepa in dobra, se pa vendar ne bo nikdar uresničila, ker ni denarja za take namene. Dežela bi morala pregloboko v žep poseči da bi vsako leto obdarovala vse bikorejce. Kaj takega se pa tudi od nje zahtevati ne more, saj reja potrebnih bikov ni njena naloga, ampak ima biti živinorejcev samih.

Živinorejci morajo skrbeti, da se redijo potrebni biki! Oni so dolžni podpirati in lajšati to rejo, saj uživajo sami sadove take reje.

In to se da doseči, ampak v sedanjih naših razmerah najbrž le na ta način, da se dohodki bikoreje povečajo ali, z drugimi besedami rečeno, da se junčevina primerno poviša.

Če pobirajo ponekod od mrjaščevega skoka po 1 gld., se kaj takega tudi pri biku lahko zahteva, saj je reja bika neprimerno dražja in teževnejša. Višjo junčevino smemo dandanes toliko lažje zahtevati, ker se zahteva tudi od nas, da se rabijo samo licencirani biki.

Priznam, da bo za tega in onega ta junčevina previsoka, ali vobče ne bo in ne sme biti.

Učimo se na ta način spoznavati potrebo, važnost in veliko vrednost bikov, ki jo imajo za uspešen razvoj in napredek reje, in pomagajmo po tej poti, da se bo reja bikov tudi malim posestnikom izplačevala.

Če se bodo povečali dohodki od reje bikov, potem se bodo tudi živinorejci z večjim veseljem poprijemali take reje in se bodo bolj trudili rediti lepe in dobre živali. Zanimati se bodo začeli za tako rejo pa tudi živinorejci, ki se dosedaj niso z njo ukvarjali. Pa tudi zakon sam bo prišel do večje veljave in lepših uspehov, kajti če se bo reja bikov v rokah navadnega posestnika dobro izplačevala, potem se bodo lahko zahtevali tudi

lepši biki. Dokler pa tega ni, moramo biti skoraj zadovoljni, kar imamo.

Pridobili pa bodo na ta način tudi vsi drugi živinorejci, čeprav jim bo plačevati višje pristojbine, saj se bodo dosegli z rejo zadostnih in dobrih bikov vobče lepši uspehi pri reji kakor prej.

Seveda se mora pa vpeljati enako visoka junčevina povsodi v deželi, sicer nastane konkurenca, ki bi bila na kvar vsi stvari. Ob primernem delovanju, ki je potrebno za ugodno rešitev tega vprašanja, in pa v slučaju, da se težnje bikorejcev pismeno podpirajo tudi od poklicanih oblastev, bi se gotovo v kratkem času reja bikov na bolje obrnila. Stem bi pridobil pa tudi zakon iz l. 1901. večjo veljavo kakor jo ima sedaj. Glavno korist bi imela pa naša govedoreja, ki bi ne trpela takega pomanjkanja na bikih sploh in še posebej na dobrih bikih, kakor ga trpi sedaj.

Misel je tukaj. Preudarimo jo dobro in potem pričnimo z delom!

R.

Pinola ali pinjela.

Tako se imenuje bela vrsta trte, ki se nahaja v Vipavi. Kakor že njeno ime kaže, je bila ta trta najbrž že zdavnaj prinesena s Francoskega v Vipavo. Francozi imenujejo namreč vse vrste burgundca pinó (pinot), in pinola (zgornji Vipavci jej pravijo pinjela) ima istinito še precej podobnosti z burgundci. Pa naj je prišla pinola že od koderkoli v Vipavsko dolino, resnica je, da daje v Vipavi pri pravilni napravi vina belo vino najubrajnejšega okusa. Posebno se odlikuje pinolino vino po kaj prijetni kislini, ki se mora vsakemu pravemu poznavalcu vina na prvo pokušnjo prikupiti. Da daje pinola res jako fino vino, če se pravilno napravi, to je, če se napravi, ne da bi kipelo na tropinah; to dokazuje iz Vipave pripeljano vino v erarični kleti v Novemestu. Pinola ima pa tudi še druge lastnosti, ki jo za vipavsko dolino jako priporočajo, in te so naslednje. Ona rodi močno in je tudi za burjo kakor nalašč ustvarjena, kajti z vsake druge trte mora burja jagode osuti, ali pa že celo cele grozde pometati; ne tako s pinole. Pinola ima seveda, kakor vsaka druga trta, tudi svojo slabo lastnost, in ta je — marsiktera trta je tako močno oprhljiva, da je groza. No tej njeni slabi lastnosti se pa pač lahko pride voku, če se trte pridno izbirajo, to je, če se oprhljivke dobro zaznamujejo ter se iz njih nikoli ne vzame noben cepič. Za saditev v plante pinola že celo ni priporočljiva, ker je slabotne rasti. Istotako ni priporočljiva za zatišne in senčne vinograde lege, kjer prerada gnije, toda za vetrovne vinograde lege, za takozvane „zbrise“, kakor Vipavci pravijo, je pa pač najpriporočljivejša vrsta, in za te naj bi jo Vipavci jemali.

R. Dolénc.

Solnčnica za seničjo krmo.

Solnčnico sejejo marsikje na Ogrskem in tudi drugod v veliki meri, da iz njenega semena delajo olje in pa da ga krmijo kokošim. Pri nas Slovencih se solnčnica seje le tuptam v prav majhni meri po vrtilih za lepotično cvetico. Kaj prav bi pa bilo, če bi tudi pri nas solnčnico splošno sejali, ne sicer, da bi iz nje delali olje, ampak da bi pozimi s semenom krmili koristne seničice. Kako koristno je krmljenje teh ptičic v zimskem času, lahko potrdi vsakdo, ki se je stem že baval. Ko se je na Grmu ustanovila deželna kranjska kmetijska šola, je bilo pozimi po sadnem drevju vse

polno zalege glogovega belina, ki smo jo morali obirati, oziroma požigati. Odkar smo pa uvedli krmljenje senic pozimi s semenom solnčnic, je ta veliki škodljivec sadjarstva skoraj popolnoma izginil, tako da ga pozimi, oziroma spomladi, skoraj ni treba obirati. Na šolskem posestvu je danes gotovo vsaj desetkrat toliko sadnega drevja zasajenega, kolikor ga je bilo pred šestnajstimi leti, ko se je šola pričela.

Da pa te živalce sadno drevje zalege glogovega belina pa tudi drugih škodljivih mrčesov, kakor: obročkarja, glavača itd., očistijo, je potrebno, da se krmljenje senic vrši pravilno, da se jim poklada prava krma o pravem času in v pravi meri. Najboljša hrana za senice v zimskem času je pa ravno seme solnčnice in pa navadna suha koruzna moka. Bučne peške so senicam sicer tudi jako priljubljena hrana, toda skušeni ptičarji trdijo, da senice dobe drisko, če uživajo mnogo bučnih jederc, in na nji tudi lahko poginejo. Z bučnimi peškami ravnaajo senice tudi potratno, kajti dostikrat se lahko opazuje, da izkljujejo komaj polovico jederc ali pa še toliko ne, pa ga že spuste na tla. S semenom solnčnic tega ne delajo nikoli, ker vsako zrno popolnoma izkljujejo ter použijejo. V pravem času se senicam poklada hrana, če se jim v pričetku, dokler se dobro ne privadijo krmilnicam, nasuje vsak dan, pozneje pa ne več vsak dan, ampak se ob lepem vremenu s krmljenjem kak dan preneha. Tako se mora postopati zato, ker se senice sicer za obiranje gosenčje zalege nič ne zmenijo, ampak vedno le zahajajo k pokriti mizici. Suhe koruzne moke sme pa že vedno po nekoliko biti v krmilnici, ker jim ne gre posebno v slast. Glede časa, kdaj je krmiti, je paziti tudi na to, da se ne prične šele pozno v zimi, ampak koj v pozni jeseni, da senice v kraju ostanejo ter jo ne potegnejo na Laško. Posebno je tudi na to paziti, da se s krmljenjem ne preneha, koj ko nastopijo prvi lepi spomladni dnevi, kajti prav v tem času se morajo pridržati pri sadnem drevju, da v njegovi bližini tudi gnezdiijo. Če se s krmljenjem neha takoj prve spomladne dni, potem se senice potegnejo v bližnje listne gzdove in tamkaj gnezdiijo. Če se pa tudi v prvih lepih spomladnih dneh naprej krmijo, potem gnezdiijo prav blizu krmilnic. In to je ravno pravo, kajti potem obirajo stari kaj pridno gosenice, da krmijo mladiče. In teh je treba prav mnogo, kajti v vsakem seničjem gnezdu je 10 do 12 mladičev, in vsak hoče vsaj 20 gosenic na dan v svoj želodec. In kak lov na gosenice pa nastane tedaj, ko se izpeljejo mladiči! Kar po 12 do 14 jih leta skupaj v enem krdelu, z dreva na drevo, z grma na grm in vsi obirajo golazen. Da, tudi na zelišča gredo, če so na njih gosenice, ter jih pojedjo. Na grmski šoli postavimo pozimi štiri ptičje krmilnice, in letos so senice gnezdiile kar na treh krajih samo na zelenjadnem vrtu.

Solnčnice naj bi se torej sejale v obilnejši meri, da bi se s njih semenom pozimi krmile senice. Posebno naj bi se ne pogrešale na vrtilih ljudskih šol, župnišč ter izobraženih posestnikov na deželi. Kjer so v zimskem času tudi vrane, še celo pa kavke in srake, tam se morajo ptičje krmilnice tako prirediti, da ti nepovabljeni gosti ne morejo do semena, ker bi ga sicer požrli. Ptičjih krmilnic je v naših krajih še dosti premalo, posebno pri šolah.

R. Dolénc.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 128. Ali se sme prodajati vino na debelo v najmanjši množini 56 l v eni ali več posedah? Naš dacar pravi, da mora biti vino v eni posodi. (A. R. v R.)

Odgovor: Odlok finančnega ministrstva z dne 21. novembra l. 1900, št. 42.442, glede tega določa naslednje: Trgovcem z vinom na debelo je dopuščeno vino v množini najmanj 56 l eni osebi na enkrat z enim kupčijskim aktom cedlati tudi v več posodah (sodih ali steklenicah i. t. d.), z vsebino pod 56 l, in sme ta množina, oddana v več posodah, sestajati tudi iz različnih vrst vina. — Iz tega sledi, da Vaš dacar nima prav.

Vprašanje 129. Moji oleandri in limonova drevesa imajo polno gliv, in bojim se, da bom ob vse to drevje, če teh gliv ne zafušim: zato prosim sveta, kako bi jih zatrl. Iz priložene napadene vejice izvolite posneti vrsto glive. (V L. v A.)

Odgovor: Vaša oleandrova in limonova drevesa niso napadena od glive, marveč so tisto, kar Vi imenujete glive, samice neke vrste kaparja (latinski coccus). Kaparjeva samica se namreč zaje v les ter ostane tam mirna, leže jajca ter jih še mrtva pokriva. Iz jajec izlezene ličinke ostanejo pod mrtvo materjo do drugega levenja, potem se pa podajo drugam in škodujejo z izsesavanjem soka. Kaparjeve samice se ne zabubijo in ostanejo na enemistnem mestu tudi med levenjem. Na vejici, ki ste nam jo poslali, so samo zgoreni roženi deli mrtve samice, pod katerim najdete belkasto, prahu podobno tvarino, ki so jajčeca. Kaparji šele takrat nekoliko škodujejo, kadar se v veliki množini na kaki rastlini zapode; odstraniti jih pa tudi ni težko. Z ostro krtačo, ki se pomaka v milnico, se kaparji skrbno odgnejejo raz veje.

Vprašanje 130. Splošno je lecos trsje prav veliko zraslo, da je po nekterih vinogradih vse zavezjeno. Ali bi ne škodovalo, če bi se trte precej v pričetku meseca avgusta prirezovale? (F. P. v T.)

Odgovor: Gotovo ne, saj je poletnje obrezovanje trte za umnega vinščaka nekaj neobhodno potrebnega. Kakor je potrebno zimsko obrezovanje, da dobivamo enakomeren pridelek in vzdržujemo primerno tvorjenje lesa i. t. d., istotako je treba oskrbovati tudi poletnje poganjke, da dobimo prvič lepo grozdje in drugič, da se krepko razvijajo tisti poganjki, ki se bodo potrebovali v prihodnjem letu. Poletnje obrezovanje trte obstoj v naslednjem: 1. Oskrbovanje zelenih nepotrebnih poganjkov (mandanje); 2. ravnanje s stranskimi izrastki; 3. delno skrajševanje zelenih poganjkov; 4. prisekovanje trt. — Za Vas pride sedaj le še zadnje delo v poštev. Pri skrajševanju ali prisekavanju vrhov imamo v mislih tiste poganjke, ki so se razvijali vse poletje prosto in neovirano ter so odločeni za rodni les prihodnjega leta. Skrajšujejo se trte nad kolom navadno meseca avgusta ali tudi pozneje, kadar so že mladike premočne zrasle, se nizdolu pobesile in preveč sence de'ajo, kar more zelo zadrževati zorenje grozdja. Ozirati se je samo na to, da se delo ne izvrši pred časom, ker sicer poženejo na gornjem delu prikrajšanih trt mnogi krepki izrastki, ki delajo še večjo senco in povzročajo pozneje še več dela. Zato naj se trte prikrajšujejo šele tedaj, ko je ponehala najbujnejša rast in največja poletnja vročina. Skrajšujemo pa trte navadno 10—20 cm nad lesom na ta način, da zelnate trtne vrhove v kakem kolencu odlomimo ali pa odrežemo s škarpami ali z nožem.

Vprašanje 131. Na pašniku, čez katerega vodi sicer javna pot, se je moja breja svinja ustrašila psa, ki je šel s svojim gospodarjem. Svinja je prestrašena skočila in vsled tega povrgla. Ali imam pravico do povračila škode od psovega gospodarja? (I. S. v T.)

Odgovor: Po zakonu je le tisti posestnik kake živali zavezan škodo povrniti, ki jo ta naredi, če ima svojstva, zaradi katerih jo je posebno zavarovati. Ker pa manj ali več vsak pes, ki prasičev ni vajen, nalaja in morda še podi pasčnega se prasiča, zato pač gospodar še ni odgovoren za neugodo, ki se je Vam pripetila, in Vi nimate pravice terjati povračila za škodo.

Gospodarske novice.

* **Gospodinjstva šola c. kr. kmetijske družbe** konča koncem septembra svoj 5. letni tečaj in 1. oktobra se otvori nov, dvanaestmesečni tečaj. V novi tečaj se sprejme zopet 12 gojenk. Podrobnosti o sprejemu in plači so objavljene med uradnimi vestmi te številke. Prošnje za sprejem je poslati glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani do 15. septembra.

* **„Zlata pšenica.“** Kdor seje pšenico, naj poskusi sejati ameriško „zlato pšenico“, ki se v Dobrépoljah že deseto leto izborna sponaša in je navadno domačo pšenico skoraj popolnoma izpodrinila, ker daje veliko boljši in večji pridelek kakor domača. Prinesel je to pšenico neki kmet iz ameriške države Minesota in jo je doma vsejal. Seje se redko. Zrase visoko in ima dolgo, polno klasje. Slama je izvrstna za škopo, zrnje pa za moko. Zori istočasno kakor naša domača pšenica. Po sedanjih, vseskozi zadovoljivih uspehih se ta pšenica kmetovalcem, ki sejejo še pšenico, z mirno vestjo toplo priporoča. Pšenico za seme bo razpošiljalo kmetijsko društvo v Dobrépoljah, in sicer v vrečah po 50 kg za 15 K franko kolodvor v Dobrépoljih ali pa v vrečkah po 5 kg za 3 K po pošti.

* **Na jesensko gnojitev travnikov** s Tomasovo žlindro in kalijevo soljo že danes opozarjamo naše gg. ude s prošnjo, naj gnojila kmalu naroče, kajti pozno jeseni je tak naval na železnice, da se mora vedno z velikimi zamudami računati.

* **Rudninski ali kostni superfosfat**, pomešan s kalijevo soljo, sta izborna gnojila za štupanje okoli zelja in sta veliko izdatnejša kakor polivanje s straniščno gnojnico. Ta gnojila ima družba vedno v zalogi.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

Leta 1898. istotako v proslavo imenovane vladarjeve petdesetletnice ustanovljeni cesarja Franca Jožefa I. jubilejni zaklad za obdarovanje starih kmetijskih poslov je dosegel v l. 1902. 1467 K 60 h.

V zaklad se stekajo vsakoletni prispevki iz družbenega premoženja in prostovoljni doneski dobrotnikov. Iz obresti je vsako leto 2. decembra obdarovati nekaj kmetijskih poslov, ki dolgo časa služijo v eninihi hiši. Dokler zaklad ni primerno velik, bo vsakoletna darila družba plačevala iz svojega. Leta 1902. je bilo obdarjenih 10 poslov; dobili so po 20 K. Ti posli so služili v isti hiši, oziroma pri istem gospodarju nepretrgoma po 40 do 52 let.

Družbeni udje so za ta zaklad darovali več sto kron. Imena darovalcev in darovane zneske smo objavili v »Kmetovalcu«, izrekamo jim pa tudi na tem mestu najsrčnejšo zahvalo. —

Družbeno uradno glasilo »Kmetovalec« je leta 1902. izhajalo že XIX. leto ter se ga je tiskalo nad 5500 izvodov. Ker se je list zelo razširil, so mu čimdaljebolj dohajali inserati, in njih donesek je pokrtil precejšen del stroškov za list.

Za družabnike nemške narodnosti je glavni odbor naročil tudi za leto 1902. na račun družbe nemški kmetijski list »Oeconom«.

Med najvažnejša družbena opravila je v zadnjem času stopilo priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim udom.

Družba je že pred 20 leti pričela svojim udom priskrbovati kmetijske potrebščine, in po udih so bili dobrot te naprave deželni tudi neudje, ker je družba, izvzemši nekatere slučaje, to nalašč pregledala. Izvzeto je bilo sadno drevje, pač pa so modro galico in zvepleno moko lahko vsi dobivali, in istotako tudi laneno seme, ker se je to blago vsled državne podpore oddajalo pod kupno ceno. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin se je sčasom tako razvilo, da družba lahko s ponosom gleda na to svoje delo.

Družba nakupi potrebščin na debelo in v toliki množini, kolikor iz svojihkušenj meni, da bi se jih utegnili porabiti. Navadno sklene pogodbe za vse leto ter skrbi, da doseže kolikor mogoče nizke cene ter toliko popusta in priskrbrnine, da more blago kmetovalcem oddajati po najnižjih cenah, kakršne so le pri kupovanju na debelo mogoče. Družba ne jemlje nikakega dobička, le pri nekaterih potrebščinah pridrži toliko, da pokrije poslovne stroške. Pri priskrbovanju strojev kakor tudi pri nabavi mlekarških strojev in orodja prepušča družba ves popust naročnikom, ki n. pr. pri mlekarških strojih znaša 10%.

Odkar je družba v svoj delavni načrt sprejela posredovanje pri nakupu kmetijskih potrebščin, imajo podružnice važno nalogo, da s skupnim naročanjem znižajo skupne stroške, oziroma v uvaževanja vrednih slučajih izposlujejo olajšave pri plačevanju naročenega blaga.

Kadar je družba kaj vpeljala, se je držala tega načina, da je vsako blago, preden ga je vpeljala, opisala in priporočila v svojem uradnem glasilu, in poučavali so tudi potovalni učitelji pri svojih predavanjih. Edino družbena zasluga je, da je prve kilograme umetnih gnojil spravila v roke kmetskim gospodarjem. V desetih letih se je poraba umetnih gnojil povzdignila nad 100 vagonov na leto. To je uspeh, ki sam jasno govori. Tudi modro galico je družba vpeljala za škropljenje trt in pa oljne tropine za krmo.

Leta 1900. je družba pristopila k »Splošni zvezi avstrijskih kmetijskih zadrug« na Dunaju, ki ima namen, da stem, da nakupi velike množine kmetijskih potrebščin za vse kupovalne družbe vse Avstrije, doseže se ugodnejše cene, ki so v korist posameznim kmetovalcem.

Pri priskrbovanju kmetijskih potrebščin se družba drži načela kolikor mogoče oddajati le one potrebščine, ki jih trgovci po deželi doslej niso imeli, ker se vsekakor hoče izogniti konkurenci trgovskemu stanu.

Posredovanje gospodarskih potrebščin pri družbi je danes raztegnjeno skoraj na vse gospodarske potrebščine razen na otrobe in žito za krmo. To priskrbovanje je zavzemalo 1. 1902. več kot petdeset predmetov, ki spadajo v to skupino. V zadnjem času je družba nanovo vzela v vrsto teh potrebščin semenski fižol, kose in osle, s čemer je storila svojim udom veliko uslugo, kar dokazuje izredno zanimanje za te predmete.

Tako je na pr. letos oddala družba svojim udom nad 5000 kos in ravnolotliko izvornih bergamaških osel, ki jih je naročila neposredno iz najslavnejših kamnolomov na Bergamaškem. —

Poleg izvršitve sklepov občnega zbora in vodstva družbenih zavodov in podjetij je glavni odbor (oziroma predsedništvo, tajništvo in družbena pisarna) oskrboval vsa tekoča opravila družbena ter tudi, kadar je bilo mogoče in umestno, pospeševal domače kmetijstvo.

Izmed posameznih ukrepov glavnega odbora za pospeševanje kranjskega kmetijstva vobče ter posameznih kulturnih vrst posebej glavni odbor omenja naslednjih, ki jih je nekoliko izvršil s svojim denarjem, nekoliko pa s podporami c. kr. kmetijskega ministrstva in deželnega zbora kranjskega.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal stem, da je udom naročal dobrega semena, v prvi vrsti ruskega lanenega semena, predenice čistega deteljnega semena, raznih žit, krompirja, pesnega semena in letos tudi semenskega fižola. Z zadoščenjem zre družba na svoj uspeh glede zatiranja predenice, kajti dovedla je večino kmetovalcev do prepričanja, da je prvi pogoj pri zatiranju predenice setev čistega semena. Letos je družba oddala za 25.000 K čistenege deteljnega semena in skoraj vsi trgovci v deželi so založeni z deteljinim semenom, ki je zajamčeno čisto predenice. Posledica tega pa tudi je, da imamo sedaj v deželi lepa deteljišča, na katerih se le še semtertja vidi predenica v večji množini.

Posebno dobri so bili to leto trajni družbeni uspehi pri **uvažanju in porabi umetnih gnojil**. Leta 1902. se jih je porabilo nad 100 vagonov. Naročali so jih skoraj izključno kmetski posestniki.

Ker se je to leto Tomasova žlindra za naše kraje preveč podražila in je družba dobila primerno cenejši rudninski superfosfat na razpolago, je skoraj docela prenehala z oddajo žlindre ter je namesto nje oddajala superfosfat. V zadnjem času se je pa razbila zveza med nemškimi in avstrijskimi tvornicami za Tomasovo žlindro, nemške tvornice so prišle v Avstrijo tekmovati, in tako imamo danes zopet cenejšo žlindro na razpolaganje. Iz tega vzroka sedaj družba zopet oddaja žlindro, in sicer po primerno nizkih cenah.

Vinstvo je družba pospeševala stem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice in žveplene moke. Na prošnjo glavnega odbora je deželni odbor plačal voznino do podružnic, tako da so vinščaki prav poceni dobili zanesljivo dobro modro galico. Po znižani ceni je družba oddala tudi veliko trinih škropilnic in nahrbtnih žveplalnikov ter preko 100 teh priprav tudi zastoj. Družba je več podružnicam izprosila državne, oziroma deželne podpore za njih ameriške trtnice in za pokusne vinograde. Te nasade so nadzorovali državni organi in pa deželni potovalni učitelj za vinstvo.

Sprememba razmer v vinski kupčiji, tekmovanje s tujimi vini i. t. d. nalaga družbi dolžnost, skrbeti za razpeševanje domačih vin, oziroma domače vinčake podpirati pri vinski kupčiji. To nalogo vršiti ni lahko, če naj se ognemo neveselih izkušenj, do katerih so prišli drugod, zato je družba za sedaj najprej osnovala v Ljubljani deželno poskusno vinsko klet. Ta klet ima nalogo vplivati z ene strani na razvoj umnega kletarstva, in z druge strani ugodno vplivati na prodajo domačih vin. Skušnja nas bo učila, kako započeto delo razširiti, s pridom voditi in morda slednjič priti do deželne osrednje založne kleti.

Sadjarstvo je družba tudi to leto zelo pospeševala, kakor druga leta, in sicer v prvi vrsti stem, da je oddala mnogo tisoč sadnih drevesec, 28 podružničnih drevesnic so pregledali družbeni organi, in družba je drevesnicam izprosila izdatne državne in deželne podpore.

Govedorejo je družba pospeševala stem, da je oddajala čistokrvne bike plemenjake ter je prirejala premovanja. Z državno podporo je družba nakupila in oddala živinorejcem za polovico kupne cene čistokrvnih bikov plemenjakov, in sicer 9 bikov simodolske, 10 bikov pomurske in 13 bikov pincgavske pasme. Vsled najnovejših odredb c. kr. deželne vlade bo mogoče v prihodnosti le manjhen del državne podpore še na ta način porabiti, ker si bo c. kr. deželna vlada večji del podpore pridržala za subvencioniranje onih revnih občin, ki težko nabavljajo številu bikov ki jih predpisuje zakon. Glavni odbor ima opravičeno bojazen, da se s tem načinom porabe državne podpore v svrhu pospeševanja govedoreje ne bodo dosegli nikaki uspehi in da se bodo celo dosedanji uspehi krčili; zato je sovčasno prijavil svoje pomisleke a družbenih izvajanj, žal, niso upoštevali. Istotako je določeno, da se v bodočnosti opuste premovanja govedi ter se v to svrhu določeni denar porabi za pospeševanje govedoreje, kar glavni odbor odobrava, če se ta denar prav obrne. Sicer se pa more odkrito reči, da govedoreja v deželi spričo svoje važnosti skoraj nič ne napreduje, ker je premalo zmislja za napredek in ker se zakon za povzdigo živinoreje ne izvršuje tako, kakor so bile namere družbe, ko se je potegovala za vpeljavo tega zakona.

Tudi **svinjerejo** je družba pospeševala stem, da je oddajala prasičke za plemo, in sicer velike bele angleške pasme (jorkširske). To delovanje družbe ima najboljše uspehe, pri čemer družbo podpira še dejstvo, da je ogrsko-hrvatska meja proti uvozu prasičev skoraj vedno zaprta. Naši kmetovalci so vsled tega prisiljeni prasiče doma vzgajati, vsled česar denar, ki je poprej šel na Hrvatsko, doma ostaja, in ker se rabijo za plemo večinoma zlahetni mrjasci, zato prasičja reja pri nas v zadnjih letih glede dobrote kakor množine prav povoljno uspeva. Leta 1902. je družba oddala proti polovični nakupni ceni 54 mrjascev in 72 svinj jorkširske pasme za plemo, letos pa 57 mrjascev in 80 svinj. Dosedaj veljavne določbe za ustanovitev pasičerejskih postaj se niso izkazale za primerne, zato

jih je glavni odbor v zadnjem času našim razmeram primerno preuredil.

Konjerejo je pospeševal samostojni konjerejski odsek, ki je skoraj popolnoma neodvisen od družbe in deluje vseskozi v sporazumu s c. kr. žrebčarsko postajo. V zadnjem času je konjerejski odsek svoja pravila izpremenil, svoje delovanje je postavil na širšo podlago ter je spopolnil odsekov odbor z zastopniki iz vseh delov dežele.

Tudi glede razširjanja **kmetijskih strojev** je glavni odbor uspešno deloval vsled deželne podpore. V ta namen je dal več podružnicam podporo za nakup dobrih kmetijskih strojev v skupno porabo. Nakupilo se je več škroplilnic zoper peronospero, žitnih čistilnikov, travniških bran, sesalk za gnojnice, posnemalnikov itd.

Kolikor je glavni odbor mogel, je podpiral tudi **kmetijski pouk**; vzdrževal je deloma podkovsko in pa gospodinjstvo šolo, izdajal kmetijske poučne spise itd.

Opozarjati je tudi, da je družba, priznavajoč veliko važnost **kmetijskega združništva**, sama delovala za razvoj za naše razmere primernih zadrug, zlasti mlekarških, in da je vsa teženja v tem oziru podpirala kar najodločneje in tudi z uspehom. Kdor pa nepristransko in odkritosrčno presoja gospodarsko življenje naših kmetovalcev, mora priznati, da nam nedostaja še pogojev za uspevanje vseh vrst kmetijskih zadrug, ker se je od poklicanih činiteljev premalo ali se v nekaterih pogledih ni še nič storilo za zadostno strokovno vzgojo in izobrazbo našega kmetijskega naroda. Z ozirom na naši najvažnejši panogi, živinorejo in mlekarstvo, katerih procvit more združništvo mogočno pospešiti, je glavni odbor opetovano zahteval, da se nastavi v deželi nadzornika za živinorejo in za mlekarstvo, ker brez njih ni misliti pravega in zlasti srečnega razvoja živinorejskih in mlekarških zadrug. Žal, da so bila ta odborova prizadevanja doslej neuspešna.

Razen tega, kar sem doslej navedel o družbenem delovanju, moram še omeniti natančno deželno statistiko o letini, ki zahteva eno konceptno moč izključno skozi tri mesece. Družba je nadalje na poziv c. kr. kmetijskega ministrstva, c. kr. deželne vlade in deželne odbora izrekla svoje mnenje o mnogih vprašanjih, zadevajočih kmetijstvo. Iz svojega nagiba pa je omenjenim visokim uradom podala važnih nasvetov glede deželne kulture ter se je v več slučajih obrnila s predlogi na državni zbor, oziroma na dotična ministrstva. —

Castiti občni zbor izvoli iz tega poročila razvideti vsestransko delavnost glavnega odbora glede izpolnjevanja njegovih dolžnosti, ter izvoli poročilo vzeti na znanje.

Občni zbor je vzel tajnikovo poročilo odobruje na znanje.

Društveni tajnik ravnatelj Pirc je nadalje poročal o računskem sklepu in o bilanci kmetijske družbe za leto 1902. Naročniki »Kmetovalca« so dobili v roke tiskan računski sklep, zato se nam pač ni treba podrobneje baviti z njim; omenjamo le, da ga je občni zbor brez ugovora odobril, istotako tudi proračun za prihodnje leto, ki izkazuje 46.600 K dohodkov in 46.000 K stroškov, tako, da utegne ostati v blagajni kakih 600 K. Čisto družbeno premoženje je znašalo koncem lanskega leta 86.870 K 67 h.

Vsled predloga trgovca Fajdige iz Kamnika je izrekel občni zbor ravnatelju Pircu popolno zaupanje in priznanje ter je soglasno sprejel tudi predlog župana Hribarja, naj se izreče tudi osrednjemu odboru družbe iskrena zahvala za uspešno in vestno delovanje.

V glavni odbor so bili skoraj soglasno zopet izvoljeni gospodje: c. kr. višji gozdni svetnik Václav Goll v Ljubljani, veleposestnik in tvorničar Josip Lenarčič na Vrhniki, odvetnik dr. Maks Wurzbach pl. Tanenberg v Ljubljani in nadučitelj Janko Žirovnik v Št. Vidi nad Ljubljano. Namesto umrlih računskih preglednikov Franciška Trillerja in Dragotina Žagarja sta bila z vzklikom izvoljena gospoda: blagajnik pri c. kr. deželnem plačilnem uradu Francišek Rozman in deželni blagajnik Francišek Trtnik oba v Ljubljani.

Ko je občni zbor vsled predloga ravnatelja Pirc potrdil nove podružnice v Gočah, Slavini in Šturijah, se je prešlo k poročilom in predlogom podružnic.

Podružnica novomeška je stavila predlog: C. kr. kmetijska družba naj deluje na to, da se pri posameznih občinah osnujejo posebni živinorejski odseki, ki naj nadzorujejo rejo bikov, skrbje za potrebno število bikov in oskrbujejo tudi živinorejski zaklad. Ti odseki naj obstoje iz treh udov. Predlog je utemeljeval zastopnik podružnice pristav Viljem Rohrmann, ki je naglašal, da uspehi zakona o živinoreji niso taki, kakršni so se pričakovali; zakon je sicer dober, a žal, da se ne izvršuje tako, kakor bi bilo želeli. Občinski odbori in županstva imajo drugega posla dovolj in se ne brigajo za vestno izvrševanje zakona, ljudstvo pa ni še vzgajeno tako, da bi samo uvidevalo korist izvrševanja tega koristnega zakona. Bilo bi torej vsekakor dobro, da se osnujejo posebni odseki, kamor bi bilo voliti izkušene živinorejce; brez dvoma bi taki odseki uspešno delovali. Na vprašanje nadučitelja Zavrla iz Begunj, ali naj bi bila vsaka občina prisiljena osnovati živinorejski odsek, je izjavil predlagatelj, da to sicer ni neobhodno potrebno, da bi pa bilo vsekakor želeli.

Ravnatelj Pirc je omenil, da je predlog podružnice novomeške jako važen, saj se tiče živinoreje, ki je v mnogih krajih glavna panoga kmetijske, ktere se je treba resno oprijeti. Govornik je izražal mnenje, da glede živinoreje ne le ne napredujemo, marveč celo nazadujemo. Naše ljudstvo še ni zadosti probujeno. Zakon je ostal le na popirju ter provzroča vsako leto kakih 8000 K stroškov, koristi pa ne donša nobene. V deželi manjka kakih 300—400 bikov, a vse se samolči, ker županstva ne postopajo dovolj strogo. Zamolči se čisto tudi število krav, samo da oblastva ne zahtevajo primerne števila bikov. Na ta način je seveda napredek nemogoč. Upati je, da bi živinorejski odseki blagodejno vplivali na prebujo ljudstva, in zato je predlog podružnice novomeške vsekakor toplo pozdraviti.

Nadučitelj Likozar je sprožil misel, naj bi deželni odbor nakupoval bike plemenjake ter jih brezplačno oddajal bodisi občinam ali posameznikom, na kar je podpredsednik Povše izjavil, da je to sicer lepa misel, da pa nje uresničenje mi mogoče, ker bi stalo stotisoče. — Pri glasovanju je bil predlog novomeške podružnice z veliko večino sprejet.

Podružnica Št. Vid pri Zatičini je predlagala, naj c. kr. kmetijska družba blagovoli posredovati, da se nastavi živinozdravnik v Št. Vidu pri Zatičini. Podružnica navaja, da je v tem okraju mnogo lepih travnikov ter precej razvita živinoreja, da pa je v zdravstvenem oziru za živino jako slabo poskrbljeno; od Litije do Žužemberka, od Trebnja do Ljubljane ni nobenega živinozdravnika. Podpredsednik Povše je naglašal, da je predlog podružnice šentvidske popolnoma utemeljen in da bo deželni odbor to prizadevanje gotovo rad podpiral. Seveda bi morale prizadete občine za plačo živinozdravnika nekoliko prispevati. Predlog je bil soglasno sprejet, istotako tudi predlog podružnice v Št. Vidu nad Vipavo, ki prosi, naj se ustanovi v Vipavi služba živinozdravnika za sodni okraj vipavski.

Vipavska podružnica opozarja na pogoste nesreče pri domači živini, nastale vsled slabega rezanja ali skopljenja; želeli bi bilo, da bi imel vsak okraj izprašanega skopitarja. Podružnica zato predlaga, naj se c. kr. kmetijska družba za to važno zadevo zavzame ter meročajne faktorje opozori, naj se v prospeh živinoreje čim prej vpeljejo tečajji za skopitarje. Ravnatelj Pirc je povdarjal, da je predlog v resnici umesten, kajti odnošaji, ki vladajo pri nas glede skopljenja, so uprav sramotni. Taki tečajji so v resnici potrebni. Zato predlog vipavske podružnice prav toplo priporočam. Občni zbor je predlog sprejel.

Podružnica na Gočah je stavila tri predloge, in sicer: 1. Vse stroške za vožnjo umetnih gnojil, žvepla in galice do sedeža podružnice naj plača deželni odbor. Za vse podružnice vipavskega okraja se določi Ajdovščina za železniško postajo. 2. Prihodnje leto naj razdeli družba vsaj toliko, če ne več, žveplalnikov in

trtnih škropilnic brezplačno podružnicam, kakor to leto. 3. Kmetijska družba naj oddaja po nižjih cenah kakor sedaj vipavskemu okraju telice in bika simodolske pasme ter naj naprosi deželni odbor, da bi tudi on tako podpiral živinorejo vipavskega okraja.

Poročevalec ravnatelj Pirc je glede prvega predloga naglašal, da družba s tako zahtevo ne more priti pred deželni odbor. Glede železniške postaje pa je razpravljanje in sklepanje nepotrebno, ker se vsaki podružnici blago pošilja na ono postajo, kamor je naročeno. Kar se tiče žveplalnikov in trtnih škropilnic, bo družba želji rada ustregla, če bo imela v to svrhu kaj sredstev na razpolago. Tretji predlog pa sega predaleč in ga torej ne more priporočati. Vlada daje za nakup bikov 3000 K na razpolago; da se s tako podporo ne more mnogo storiti, je jasno, zato pa tudi ni mogoče bikov oddajati ceneje kakor sedaj.

Podružnica za poljansko dolino je nasvetovala, naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se letos zopet priredi premovanje goveje živine v Gorenjivasi ali pa v Poljanah. Glede tega predloga je izjavil ravnatelj Pirc, da kmetijska družba sploh ne bo več prirejala premovanj goveje živine in se torej tudi želji podružnice za poljansko dolino ne more ustreči.

Podružnica v Šmartnem pri Litiji je predlagala, naj družba deluje na to, da se izposluje davka prosto kuhanje žganja, v kolikor se za to porablja doma pridelano sadje. Ker je ta zahteva v nasprotju z obstoječim zakonom, pač ni upanja, da bi se to doseglo. Občni zbor je vsled tega ta predlog odklonil, istotako tudi predlog podružnice sv. Križ pri Litiji glede cenejšega oddajanja umetnih gnojil.

Ker je bila stem vrsta predlogov raznih podružnic zaključena, oglasil se je k besedi zastopnik krške podružnice dr. Romih ter je izrekel gospodoma Gombaču in Pircu zahvalo za izvrstno ureditev vinske kleti v Ljubljani, ki bo gotovo važen pripomoček za boljše in laglje razpečevanje domačih vin.

Ravnatelj Pirc je za svojo osebo odklonil izrečeno mu zahvalo, ker imata za to res koristno ureditev največ zaslug gosp. Gombač in pa deželni odbor, ki je obljubil dati na razpolago potrebna sredstva. Brez dvoma bo ta poskusna vinska klet našemu vinstvu mnogo koristila ter zlasti vipavskemu vinu zopet pridobila dobro ime. Gospod ravnatelj je poudarjal, da deželni odbor res jako mnogo stori v povzdigo našega kmetijstva. Zato je predlagal, da se mu za njegovo blagohotnost izreče posebna zahvala. Predlog je bil z dobro-klici soglasno sprejet.

Posestnik Zakotnik od sv. Križa je priporočal, naj bi družba skušala pridobiti še večje podpore v pospeševanje kmetijstva, nadučitelj Žebre iz Starega Trga pa je želel, da se kosam, ki jih oddaja družba, da nekoliko premenjena oblika. Ravnatelj Pirc je omenil, da je sedanja oblika kos nekaj kompromis raznih zahtev in da pač ni mogoče, prirediti kose, ki bi ugajala najrazličnejšim krajevnim zahtevam.

Gospod V. Rohrmann je končno omenil, da je težko dobiti prasičkov jorkširskega plemena. Zato je opozarjal interesente, da se prasički tega plemena sedaj še lahko dobivajo na graščini Pogance in pa pri gospodu K. Počivalniku v Ljubljani.

Stem je bil dnevni red končan. V zaključnem govoru je predsednik opominjal družabnike k složnemu delovanju po geslu presvetlega vladarja »viribus unitis« ter je zaključil občni zbor s trikratnim »slava« cesarju Francu Jožefu I., katerega naj nam Bog še dolgo ohrani! Zbrani zborovalci so se temu klicu navdušeno odzvali.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjstvo šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori šesti tečaj gospodinske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v

posebnem poslopu poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hranilo, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 28 K, ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnem ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenek;
2. znati čitati, pisati in računati.
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklince, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. junija 1903.

Listnica uredništva.

F. S. v P. Vaša dolžnost je bila zglasti pomočnika pri okrajni bolniški blagajni, in če Vam je sedaj vlada kazni odpustila, ste vendar zavezani povrniti bolniški blagajni dotične stroške.

J. S. v M. Če je bil kdo kaznovan zaradi prestopka zakona o kužnih boleznih (in tu sem spada vtihotapljenje prasičev čez mejo v prepovedanem času), zato ne izgubi volilne pravice. — Pritožba proti volitvi gre potom okrajnega glavarstva na deželno vlado. — Ena oseba lahko večkrat voli, in sicer zase, za svojo ženo, za svoje varovance in kot oskrbnik kakega premoženja. — Če niste bili že eno celo dobo občinski odbornik in niste nad 60 let stari, ne morete odkloniti izvolitve za občinskega odbornika. Upornežu lahko deželni odbor (ne pa županstvo) naloži kazen do 200 kron.

I. P. v Ž. Vi ste zavezani kupcu vino dati, in če on najde, da vino ni tako, kakor je bilo dogovorjeno, potem šele on lahko nastopi pravdno pot. Če kupec vina noče prevzeti, ga morete tožiti na izpolnitev pogodbe. Med tem časom, ko vino pri Vas leži, niste le opravičeni z vinom kaj početi, marveč je celo Vaša dolžnost skrbeti za umno kletarsko ravnanje z vinom, kamor spada pretakanje, žveplanje, zalivanje itd.